

DEMONSTRATIE VAN 100 JAAR PROTEST IN NIJMEGEN

Inleiding

Demonstratie van 100 jaar protest.

Naar aanleiding van de vraag van Mariëlle Videler om deel te nemen aan 'Conlang' zijn wij ons gaan verdiepen in Nijmegen. We stelden onszelf als doel een taal te ontrafelen die specifiek gerelateerd zou zijn aan de stad. Al snel kwamen wij erachter dat het activisme in Nijmegen door de jaren heen altijd zeer levendig is geweest. De stad kent een rijke geschiedenis aan demonstraties en andere protestuitingen.

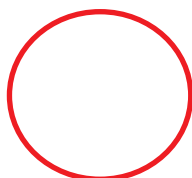
Tegelijkertijd dachten wij na over verschillende manieren waarop kunst zou kunnen bijdragen aan eventuele sociale transformaties. De stap om kunst buiten de witte kubus te presenteren en om meer directe relaties aan te gaan met het 'echte leven', was al gezet. Maar wat gebeurt er als je nog een stap verder gaat en kunst een zeker maatschappelijke verantwoordelijkheid toedicht? Kan kunst een bijdrage leveren aan het verbeteren van de bestaande realiteit, zonder in termen van subjectieve gevoeloverdracht te vervallen?

De 'Demonstratie van 100 jaar protest' is een onderzoek naar de geschiedenis van het activisme en de protestuitingen in Nijmegen. Welke taal gebruiken de actievoerders die streven naar een verbetering van de werkelijkheid? In hoeverre zijn de middelen die ze aanspreken effectief en in hoeverre heeft het politiek engagement zich ontwikkeld in de loop der jaren?

Wij hebben geprobeerd om in zekere zin in de huid van de actievoerders te kruipen, door de spandoeken te kopiëren die zij in het (verre) verleden hebben gemaakt. Op deze manier hebben wij geprobeerd de beeldende taal van het activisme eigen te maken. De verzameling van spandoeken laat een grote diversiteit zien. Het meest belangrijke criterium in de keuzebepaling was de kracht van de taal. Hoewel onze voorkeur uitging naar leuzen die een zekere tijdloosheid vertegenwoordigen, hebben wij deze bewust gecombineerd met zeer specifiek tijd- en plaatsgebonden leuzen. Ook hebben wij als het ging om handschrift en vormgeving en het verschil tussen massale en het kleinschalige protest gekozen voor het tonen van een diversiteit. Deze keuzes komen voort uit een behoefte aan een overzicht van idealen. Waar overlappen idealen elkaar en waar verschillen ze van elkaar?

Het creëren van een overzicht legitimeert het bestaan van het protest. De op het eerste gezicht versplinterde idealen hebben overeenkomsten en hebben elkaar nodig. Het protest staat niet op zichzelf en bereikt veelal zijn doel of draagt in ieder geval bij aan een bewustwordingsproces. Het argument; 'Het heeft geen zin', hebben we geprobeerd te weerleggen. De 'Demonstratie van 100 jaar protest' is vooral een protest tegen de onverschilligheid en een ode aan de mensen die getuigen van hun bewogenheid.

Een mooie bijeenkomst van het onderzoek was de geschiedkundige lijn die zich openbaarde. De verhalen achter de talrijke protesten hebben we geprobeerd te achterhalen en in kaart te brengen. De demonstratie en dit boekje zijn de resultaten van ons onderzoek in Nijmegen.

Deze rode cirkel toont in de foto's bij de verschillende demonstraties, het spandoek of het protestbord welke wij hebben nagemaakt. De kopieën die wij hebben gemaakt van de afgebeelde doeken berusten op een zo realistisch mogelijke weergave van de werkelijke situatie. Soms echter was de foto dusdanig onscherp dat wij een eigen interpretatie van het origineel moesten bedenken, vooral in kleur en materiaal gebruik.

7 Juni 1913

Katholieke optocht

Propaganda optocht van de Maria vereniging.

Op 7 juni 1913 was er een propaganda optocht van de Maria Vereniging door Nijmegen, met spandoeken van de in die tijd overal aanwezige drankbestrijdingleuzen. In de hoogtijdagen (rond 1920) waren er zo'n 150.000 mensen die actief betrokken waren bij de alcoholbestrijding ten opzichte van zo'n 30.000 probleemdrinkers. Terwijl er tegenwoordig ongeveer 4.000 mensen zich inzetten voor de alcoholbestrijding ten opzichte van zo'n 150.000 probleemdrinkers. Als overkoepelende term werd in 1920 de anti-alcohol-propaganda toegeschreven aan de Blauwe beweging. Het doel van deze beweging was de volksverheffing. Alcoholisme werd niet in de eerste plaats gezien als gezondheidsprobleem, maar als een sociale kwestie. Drankbestrijding paste in het rijtje van het stakingsrecht, de achturige werkdag en het vrouwenkiesrecht. Een leus die veel werd gebruikt in die tijd was: "Drinkende arbeiders denken niet. Denkende arbeiders drinken niet."

18 Juni 1922

Rode Zondag

De praalwagen van de S.D.V.C (Sociaal Democratische Vrouwen Club) in de Molenstraat.

In 1890 kregen vakorganisaties een voet aan de grond. De strijd om erkenning en voor betere arbeidsvoorwaarden kreeg een meer permanent en landelijk karakter. In dezelfde tijd kreeg Nijmegen met stakingen te maken.

Op 18 juni 1922 was er een optocht door de vakbeweging en de Nijmeegse Bestuurders Bond georganiseerd. Het was een provinciale meeting voor ontwapening, de achturige werkdag, socialisatie en moederschapzorg. De demonstratie was een groot succes. Een stoet van 9.000 mensen en 13 rijk versierde praalwagens trokken door de stad onder begeleiding van muziekcorpsen en zangkoren. In totaal waren er zo'n 150 verschillende organisaties vertegenwoordigd.

De versterkte positie van de vakbewegingen zorgde er uiteindelijk voor dat lonen werden verhoogd, de acht-urige werkdag werd ingevoerd en dat arbeidersvertegenwoordigers werden opgenomen in allerlei commissies.

VROUWEN
STRIJD MET ONS TEGEN HET
MILITAIRISME

18 Juni 1922 Rode Zondag

'De stem des volks' praalwagen in de Molenstraat.

Vergroting van de vaandel.

c.a. 1935 Werkeloosheid Crisis

Demonstratiewagen van de Nederlandse Bond van Handels- en Kantoorbedienden, afdeling Nijmegen.

Tijdens de eerste wereldoorlog werd er geld bijgedrukt om de oorlogsindustrie te financieren. Ook werd in Amerika meer voedsel geproduceerd dan voorheen om vervolgens naar Europa te exporteren. De investeringen van de Amerikaanse boeren berustten op fictief geld en hadden zich aan het einde van de eerste wereldoorlog nog niet terugbetaald. Daarnaast bleven de boeren in het vervolg met een overproductie zitten. De uiteindelijke onvermijdelijke inzinking kwam in oktober 1929. De Amerikaanse beurs stortte in elkaar doordat er onder de aandeelhouders en speculanten een sneeuwbaaleffect ontstond. De banken hadden geen reserves want al het geld was uitgeleend. De crash werd nagevolgd door alle beurzen in de wereld, waardoor plotsklaps de schijnbare economische groei tot stilstand kwam. De grote crisis van de jaren 30 was in alle hevigheid losgebarsten.

Eind jaren '20 was de economische crisis en de werkeloosheid al voelbaar onder het kantoorpersoneel. Om de arbeidsmarkt te ontlasten propageerden de bonden van handels- en kantoorbedienden de leus: "Laat u kind geen kantoorbediende worden!"

1 Mei 1945

CPN en de dag van de arbeid

Deze afbeelding toont een spandoek op een boerenwagen die diende als podium waarvandaan de mensenmassa werd toegesproken. De toespraak werd waarschijnlijk op de grote Markt georganiseerd. De toespraak vond plaats in een stad die een grotendeels verwoest was.

Na de oorlog werd de eerste dag van de arbeid aangegrepen om een gemeenschappelijke socialistische samenwerking aan te gaan. De SDAP (Sociaal Democratische Arbeiders Partij) zocht samenwerking met de CPN (Communistische Partij Nederland) voor de viering van de dag van de arbeid. Door een flinke onenigheid werd de gezamenlijke viering op het laatste moment toch afgelast. De CPN organiseerde daarom een eigen bijeenkomst op 1 Mei en sprak enkele honderden mensen toe op een regenachtige dag. Aan weerszijden van de sprekers stonden twee grote communistische vlaggen.

VOOR EEN VRIJ
EN
WELVAREND NEDERLAND
1 MEI 1945

1956

Hongaarse opstand

Krantenfoto's van een demonstratie en een stille tocht op het 'plein 1944'.

Op 23 november 1956 brak er een massale volksofstand uit tegen het Stalinistische bewind in Hongarije. Deze opstand staat bekend als de Hongaarse opstand en begon als een vreedzame steunbetoging aan de inwoners van het Poolse Poznan waar een bloedige opstand tegen de Russen in juni was neergeslagen. De sfeer werd echter snel grimmiger. Hongaarse opstandelingen haalden een beeld van Stalin neer, verwijderden emblemen van de volksrepubliek op officiële gebouwen en beschoten de kazernes van de geheime politie. De regering vroeg de Sovjet Unie om hulp. Op 4 november 1956 vielen Russische troepen het land binnen en sloegen de opstand neer. Boedapest werd omsingeld en de tanks reden de straten binnen. De Hongaren trachtten ze met molotovcocktails tegen te houden, terwijl via de radio het Westen om hulp werd gevraagd. Het mocht niet baten. De opstand kostte duizenden mensen het leven en 150.000 Hongaren sloegen op de vlucht.

Na het bloedige optreden van de Russen werden er overal in Europa steunbetuigingen aan de Hongaren georganiseerd. In Nijmegen liepen er in November 1956 duizenden mensen mee in meerdere stille tochten en demonstraties.

15 September 1969

Vietnamdemonstratie

De massale demonstratie bij de grote markt.

In 1957 ontstond er een oorlog in Zuid-Vietnam tussen de Vietcong en het Zuidvietnamese bewind. De Vietcong werd gesteund door Noord-Vietnam wat destijds op Rusland georiënteerd was. De VS steunden de dictator van de Republiek Vietnam in de hoop er een liberaal Zuid-Vietnam te creëren. In de eerste instantie adviseerden ze, maar later brachten ze ook wapens en manschappen. Onder Kennedy (1960-1963) en Johnson (1963-1968) werd de hulp voortdurend opgevoerd. In april 1969 bevonden zich 543.000 Amerikaanse soldaten in Vietnam. Ondanks grootscheepse bombardementen en het gebruik van chemische wapens wisten de Zuid-Vietnamese en de Amerikaanse troepen de Vietcong er niet onder te krijgen.

In 1968 deed de Vietcong tijdens een nationale feestdag een aanval op de Zuid-Vietnamese en Amerikaanse troepen. Voorheen was er op deze dag altijd een wapenstilstand gehouden en daarom waren de Zuid-Vietnamese en Amerikaanse troepen nogal verrast. Zij reageerden met zwaar geschut. Deze escalatie van geweld zorgde ervoor dat de publiek opinie negatief kwam te staan tegenover de oorlog. Onder deze druk en vanwege de groeiende demotivatie van de Amerikaanse soldaten besloot de Nixon-regering tot geleidelijke terugtrekking van de Amerikaanse troepen.

In Nijmegen zijn er ook meerdere demonstraties tegen de Vietnam oorlog georganiseerd. De demonstranten eisten dat de Nederlandse regering haar steun aan de Amerikaanse regering op zou zeggen.

27 November 1972

Verlenging Waalbocht in het Ooij

Een demonstratie van zo'n honderd mensen die al lopende door de stad groter werd omdat er mensen spontaan aansloten. Teksten op spandoeken: 'Neem ons niet in het ooitje', geen geklooi met de ooij, etc.

Op 27 November 1972 werd er gedemonstreerd tegen de verlenging van de Waalbocht in het Ooij. Rijkswaterstaat wilde de Waalbocht verlengen zodat er grotere duwbotten doorheen zouden kunnen. De demonstratie was georganiseerd door actiecomité het Groenlanden en er liepen zo'n 100 mensen mee. Veel mensen sloten zich in de binnenstad spontaan aan bij de stoet. Ook had het actiecomité 30.000 handtekeningen verzameld tegen de verlenging van de Waalbocht. Deze ingreep zou volgens de actievoerders het unieke karakter van het Ooij-landschap aantasten. Het actiecomité wilde een kamerdebat aangaande de kwestie afdwingen. In de jaren '70 zijn er veel protesten omtrent de rivieren in Nederland geweest. Er werden in die tijd veel plannen gelanceerd voor omleggingen en dijkverhogingen. Het grootscheepse protest tegen de verlenging van de Waalbocht heeft indertijd ervoor gezorgd dat deze ingreep niet heeft plaatsgevonden. Tegenwoordig is het protest om het karakter van het Ooij landschap te behouden nog steeds actueel. Ditmaal betreffen het acties tegen de plannen voor het creëren van overloopgebieden in het gebied. Ook nu hebben de protesten van Het Hoogwaterplatform ervoor gezorgd dat de Ooijpolder behouden blijft.

15 Augustus 1975

Zitactie bij de sociale dienst

Op 15 augustus 1975 blokkeerde het gezin Van den Berg de ingang van de Sociale Dienst op het Mariënborg. Deze zitactie had als doel aandacht te vragen voor het tekort aan betaalbare woningruimte. Het gezin Van den Berg woonde op dat moment al meer dan een half jaar in een caravan omdat hun voormalige woning was afgebrand. Zij protesteerden tegen het feit dat zij geen enkele financiële hulp kregen vanuit de gemeente, terwijl er wel plannen waren om een enorm bedrag te investeren in de bouw van een nieuw stadhuis.

1975

Kraken in de tweede Walstraat

krakers op de daken in de tweede Walstraat 83.

De krakersbeweging in Nijmegen is vanaf de jaren 70 en in de jaren 80 zeer actief geweest. Kraken is het in gebruik nemen van een ongebruikte ruimte, terrein of pand zonder toestemming van de eigenaar. De woningnood en daarnaast de leegstand leidde er toe dat men het recht in eigen hand nam. Ook kon niet iedereen de hoge huren (400 of 500 gulden) betalen. Kraken bood het alternatief. Op de tweede Walstraat stond een huizenblok dat gesloopt zou gaan worden. De krakers die het blok in gebruik hadden genomen protesteerden tegen deze sloop. De demonstratie speelde zich af op het dak. De bewoners hadden de facade volgehangen met spandoeken en zaten zelf op het dak.

1978

Vrouwen tegen verkrachting

De opname laat een demonstratie zien van vrouwen tegen schending van de seksuele integriteit.

Een foto van de eerste heksennacht.

Vanaf de jaren '60 was er sprake van een tweede emancipatiegolf waarbinnen er vooral gestreden werd voor de seksuele bevrijding en een uitbreiding van de financiële mogelijkheden voor vrouwen. In deze periode is de Feeks in Nijmegen ook ontstaan. De Feeks zette zich in voor de emancipatie van de vrouwen en bestond uit een documentatiecentrum, een boekhandel en een vrouwencafé. De Vrouwen tegen verkrachting, afdeling Nijmegen vestigt zich ook in het pand van de Feeks.

In 1978 organiseerde Vrouwen tegen Verkrachting de eerste Heksennacht in Nijmegen. De heksennacht is een demonstratie tegen het gebruik van (seksueel) geweld tegen vrouwen. Het is een actie voor de veiligheid van vrouwen. 70 tot 80% van de slachtoffers van geweldsdelicten zijn vrouwen. De Heksennacht is overgewaaid uit de VS. In Nijmegen werd de eerste heksennacht in Nederland gehouden.

In Nederland organiseerde Vrouwen tegen Verkrachting de eerste Heksennacht in Nijmegen in 1978. In de meeste Westerse landen zijn er sindsdien gelijke initiatieven ontstaan. De nacht wordt plaatselijk georganiseerd door radicaal-feministen en vrouwen uit de krakersscene en de autonomenscene. Tijdens de betoging worden feministische liederen, waaronder het Heksennachtlied, gezongen en fakkels en spandoeken megedragen. Aan de Heksennacht mogen meestal enkel vrouwen deel nemen; man-naar-vrouw-transseksuelen worden toegelaten. De laatste jaren worden her en der ook transgenders en travestieten toegelaten.

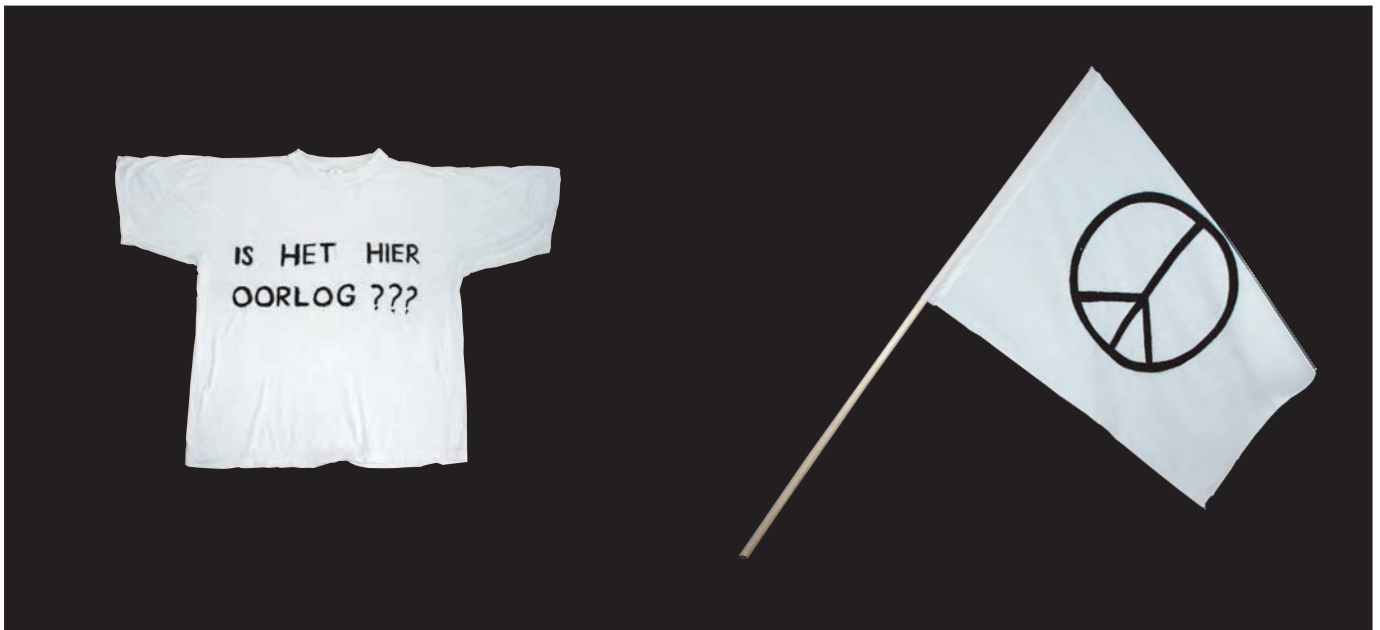
1979

Is het hier oorlog?

'Is Het Hier Oorlog?' Is een wandelclub die protesteert tegen de militaire propaganda in de Nijmeegse Vierdaagse en tegen het militarisme in het algemeen. Een derde deel van de wandelaars van de Vierdaagse loopt in militair uniform, een deel daarvan met wapens. Van 1979 tot 1984 liep de groep 'Is Het Hier Oorlog?' mee in de Nijmeegse Vierdaagse met vlaggen en T-shirts met daarop de tekst 'Is Het Hier oorlog?'

Van 1979 tot 1984 liep het actiecomite mee in de vierdaagse van Nijmegen.

T-shirt en vlag, afmetingen: vlag 118 x 86 cm, stok 190 cm .

1980

Protesten van woonwagenebewoners

De foto toont een demonstratie van woonwagenebewoners van het kamp Rozerburgweg op de Lange Hezelstraat.

Vanaf 1908 moesten alle gemeenten in Nederland een terrein vrijmaken voor woonwagenebewoners. Tegelijkertijd werd het de woonwagenebewoners bemoeilijkt hun rondtrekkende bestaan te handhaven, aangezien ze niet langer dan 48 uur op een andere plek dan hun thuisbasis mochten blijven staan. Deze poging om de woonwagenebewoners te reguleren verwaterde tijdens de oorlogsjaren, maar werd in de jaren '60 weer opnieuw geïntroduceerd. Er werden grote regionale woonwagenkampen opgezet met voldoende voorzieningen. Het doel was om de woonwagenebewoners meer te laten integreren in de burgerlijke samenleving en het reizende bestaan van de nomaden te beperken. De woonwagenebewoners waren over het algemeen wars van regulatie en koesteren hun vrijheid. De opzet van de grote kampen mislukte dan ook.

De woonwagenebewoners vormen meer dan ooit een aparte groep, afgescheiden van de rest van de samenleving door hekken en een slagboom. Bovendien beperkten de grootschalige kampen de kans om als zelfstandige een inkomen te verwerven. In de jaren '70 en '80 werden de woonwagenebewoners daarom bijna collectief afhankelijk van een uitkering. Alle bemoeienissen en pogingen tot regulatie van de overheid stuitten op weerstand. De tegenstrijdige belangen botsten en de relatie tussen woonwagenebewoners en de gemeente is dan ook steeds slechter geworden en het wederzijdse wantrouwen groter.

1980

Blijf-van-mijn-lijf

De foto toont het spandoek op de Schaek Mathonsingel met daarachter de tenten waar de vrouwen tijdelijk verbleven.

Het Blijf-van-mijn-Lijf-huis in Nijmegen opende toen huiselijk geweld nog in de taboesfeer lag. Het huwelijk was beschermd. Politie mocht destijds niet ingrijpen bij huiselijk geweld. Het Blijf-van-mijn-Lijf-huis was een huis met een geheim adres waar vrouwen die slachtoffer waren van huiselijk geweld werden opgevangen. In Nijmegen werd het vierde Blijf-van-mijn-Lijf-huis in Nederland geopend in 1977. De opvang was gevestigd in een pand die de initiatiefnemers van het Blijf-van-mijn-Lijf-huis hadden gekraakt. Ze waren tot deze actie overgegaan omdat er in de gemeenteraad niet werd ingegaan op de vraag naar een geschikt pand. De dames van het Blijf-van-mijn-Lijf-huis werden afgescheept met de bewering dat er in Nijmegen geen sprake van huiselijk geweld was. Het kraakpand zat echter in mum van tijd vol.

De opname laat een actie zien voor een toewijzing van een pand aan het Blijf-van-mijn-Lijf initiatief. De vrouwen gingen in tenten bivakkeren om aandacht te trekken voor de noodzaak van een Blijf-van-mijn-Lijf-huis.

1981

Piersonrellen / Zeigelhof affaire

Op 23 Januari 1981 demonstreerden 5000 mensen tegen de Zeigelhofgarage en de tweede foto is genomen op 25 Februari en toont een demonstratie met 10.000 mensen.

Door een onenigheid binnen het gemeentebestuur tussen de PvdA en het CDA werd er een parkeergarage op het Zeigelhof gepland. Dit plan was het resultaat van een compromis die de gemeenteraad, meer dan dat het een geschikte oplossing vertegenwoordigde. Het plan werd doorgezet, ondanks dat er voor deze bestemming een aantal woonhuizen gesloopt moesten worden en er weinig animo voor de parkeergarage leek te bestaan onder de inwoners van Nijmegen.. In 1980 kocht de gemeente een aantal bewoners uit en betaalde schadeclaims aan een aantal bedrijven. Krakers namen de plek in van de bewoners. Ze vestigden zich in totaal 14 van de panden en noemden zichzelf 'De Vrije Eenhoorn'. De krakers lieten weten de woningen in de Piersonstraat niet te verlaten. Ze eisten; Geen parkeergarage; huizen moeten blijven staan; invloed op de toewijzingen van de woningen; ME weg uit de stad; vrijgekomen geld voor jongerenhuisvesting. Later stelden zij hun eisen bij en wilden alleen nog dat de huizen bewaard zouden blijven en dat er geen parkeergarage zou komen. De gemeente had inmiddels een kort geding tegen de krakers aangespannen.

Op 16 februari 1981 richtten de krakers barricaden op en zetten hiermee de straat af. De politie greep in eerste instantie niet in, maar wachtte op de rechtelijke uitspraak. Sympathisanten werden via de illegale radiozender Rataplan opgeroepen. Zo verzamelden zich rondom de Eenhoorn een menselijke barricade van geweldlozen. Rondom de barricades ontstonden er relletjes. Grote groepen jeugdigen bekogelden de krakers en de geweldlozen met tomaten, eieren, rotjes en stenen en probeerden door de barricades heen te breken. De ME blokkeerde de toegang tot de barricaden voor de toeschouwers. Na een week besliste de rechter dat de krakers de panden moesten verlaten.

Op zondagochtend 23 februari 1981 werd de Zeigelhof ontruimd. De overmacht van de politie en het leger was gigantisch. Er waren 2000 manschappen ingezet en honderden voertuigen, waaronder enkele tanks. Er werd hard ingeslagen op de 200 geweldlozen die een blokkade vormden. Het stadscentrum was hermetisch afgesloten. De ME gebruikte grote hoeveelheden traan en braakgas. Toen de ME was binnengedrongen walste een tank de barricaden plat. Meteen nadat de krakers zich gewonnen hadden gegeven, werd er begonnen met het slopen van de panden.

In de week na de gewelddadige ontruiming werd er veel en in grote getale gedemonstreerd. De geweldlozen wilden het gebruikte geweld van de marechaussee en de ME aan de kaak stellen. Veelal werd deze boodschap overschaduwd door relschoppers. Ook binnen de gemeenteraad was er vanuit de oppositie veel kritiek op het gewelddadige optreden.

De Zeigelhofgarage is er nooit gekomen. In plaats van de gesloopte huizen is er nieuwbouw neergezet.

1981
Piersonrellen / Zeigelhof affaire

Foto van de demonstratie voor de raadszaal en een foto waar de demonstranten tegenover de politie met protestborden aan het lichaam benadrukken dat ze gewelddoos willen protesteren .

1981 / 1983

Acties tegen kernwapens

Een foto van een demonstratie op plein 1944 in 1981.

De eerste jaren na de tweede wereldoorlog probeerde de VS tot een systeem te komen van internationale controle op het gebruik van kernwapens. Het streven was dat er geen enkel land in het bezit zou zijn van atoombomben en wanneer landen in overtreding zouden zijn, zouden er sancties worden toegepast. De Sovjet unie stond wantrouwend ten opzichte van deze internationale inspectie en weigerde mee te werken. De VS werd daardoor ook ineens een stuk minder bereid om hun voorsprong op kernenergie prijs te geven. Dit resulteerde in een wapenwedloop die van kwaad tot erger ging.

In 1979 besloot de NAVO tot terugdringing en modernisering van kernwapens in Europa. Dit besluit was het resultaat van de angst dat de VS, West-Europa niet te hulp zou schieten wanneer zij zouden worden aangevallen vanuit Rusland. In totaal zouden er in West-Europa 572 nieuwe wapensystemen bijgeplaatst worden, waaronder 48 kruisraketten in Nederland. Naar aanleiding van dit besluit werden er in 1981 grote demonstraties gehouden tegen kernwapens. Zo ook in Nijmegen. Het besluit in Nederland werd uitgesteld vanwege het grote verzet en doordat de Amerikanen en de Russen in Geneve in onderhandeling waren. In '83 werd de Nederlandse regering door de NAVO onder druk gezet om een uitspraak te doen.

Het CDA en de VVD (de regering) waren voorstanders van het plaatsen van de kruisraketten. Aan de andere kant stond de vredesbeweging die als doel hadden de kernwapens de wereld uit te krijgen. In de vredesbeweging werkten links en rechts samen.

De politiek liet zich niet door het massale protest van zijn stuk brengen en besloot in 1985 tot het plaatsen van de kruisraketten op vliegbasis Woensdrecht. Vanwege het INF-verdrag ging de plaatsing uiteindelijk niet door. Het verdrag was een overeenkomst tussen de Sovjet Unie en de VS waarin werd afgesproken dat conventionele raketten en kruisraketten met een bereik van 500 tot 5500 kilometer vernietigd moeten worden. Ook waren ze overeengekomen dat ze elkanders militaire installaties mochten bekijken.

November 1983

Staking van Gemeentepersoneel

Een foto van een staking van de brandweer op het Keizer Karel plein in November 1983.

In 1983 kondigde minister Rietkerk van Binnenlandse zaken een brutosalaris korting van 3,5% aan voor het (semi)overheidspersoneel (ambtenaren, trendvolgers en uitkeringsgerechtigden) dit waren toentertijd bij elkaar zo'n 4 miljoen mensen. Door het gehele land kwamen protesten op gang. De ambtenarenacties georganiseerd door de AbvaKabo waren lang en fel. De demonstraties en stakingen hielden met elkaar wel 2 maanden aan. Dit had bijvoorbeeld als gevolg dat het huisvuil niet meer werd opgehaald, wat natuurlijk nogal negatieve consequenties had. Het mocht niet baten want de bezuinigingen zijn gewoon doorgegaan. Minister Koos Rietkerk was de gebeten hond. Er werden stickers en buttons via de vakbond verspreid met de slogan: 'Boos op Koos'

1988

Studenten demonstraties tegen bezuiniging

Demonstratie op het Keizer Karel plein 9 Juli 1988.

In de jaren dat Deetman (CDA) minister van onderwijs was (1982 tot 1989) is er heel wat bezuinigd op het universitaire onderwijs en op de faciliteiten voor studenten. Er werd gesneden in personeelskosten, het collegegeld werd verhoogd, opleidingen werden samengevoegd of opgedoekt, de financiering van studentensport, mensa's en studentenhuisartsen werden stopgezet en de eerste plannen voor de OV-jaarkaart werden gemaakt. Deze maatregelen leverden veel protest op. De studenten gingen er financieel behoorlijk op achteruit en het onderwijs kon minder mogelijkheden bieden. In 1988 werd bijvoorbeeld het Erasmus-complex bezet gehouden door KU-studenten (katholieke universiteit). Naast deze bezetting organiseerden de protesterende studenten ook andere acties zoals een gezamenlijke 'dodenmars', de onthulling van de 'onbekende' student, het wassen van autoruiten om bij te verdienen, het lamleggen van het treinverkeer door massaal tegelijkertijd in te stappen en het loeiprotest (om 18.00 uur ramen open en 10 minuten lang de stereo aan op volle geluidsterkte).

Op 9 juni 1988 werd er als protest een symbolische bezetting van de Katholieke Universiteit georganiseerd. In de middag werd er een demonstratie gehouden in de binnenstad. Studenten van het Wetenschappelijk onderwijs en het Middelbaar- en hogerberoepsonderwijs liepen mee. Om half twee 's middags gingen de studenten massaal leningen aanvragen bij de Rabobank op het Keizer Karelplein en bij de Postbank aan de Schevichavenstraat. Beide banken waren bereid om mee te werken aan het plan van de minister studenten leningen te laten afsluiten voor de financiering van hun studie.

1988

Protest tegen Shell

Een foto van een kleinschalige demonstratie voor het Shell benzine station aan de Graafseweg.

Al vanaf de jaren '70 kwamen de handelsbetrekkingen van Shell met Zuid-Afrika in opspraak doordat anti-apartheidsbewegingen (KZA en Kairos) zich sterk maakten voor een olieboycot naast een wapenembargo. Het kabinet weigerde echter Shell's activiteiten in Zuid-Afrika te onderzoeken. In 1980 werd er een internationaal olie-embargoconferentie georganiseerd. Hieruit vloeide de oprichting voort van het Shipping Research Bureau. De SRB rapporten toonden al spoedig de meer dan gemiddelde rol aan van de Shell-tankers die Zuid-Afrika o.a. vanuit Nederland bevoorraden.

In de jaren '80 kwam de apartheid weer terug in de schijnwerpers door de onrust en het verzet dat steeds meer toenam in Zuid-Afrika. De Zuid-Afrikaanse regering deed er alles aan om het groeiende verzet neer te slaan. De roep om Zuid-Afrika te boycotten werd daardoor meer gehoord dan ooit tevoren. Daarnaast deed ook een nieuwe vorm van actievoeren zijn intrede. De 'Pyromanen tegen Apartheid' en de 'revolutionaire Anti-Racistische-Aktie' (RaRa) staken bedrijven die handelsbetrekkingen hadden met Zuid-Afrika in de fik en de groep 'Blij dat ik snij' sneed slangen van Shellpompen door. Het waren actievormen die door de 'gevestigde' anti-apartheidsbeweging werden afgekeurd.

In 1986 werd de Shell-campagne van de anti-apartheidsbewegingen weer opnieuw leven in geblazen. Er werden nieuwe leuzen bedacht en er ontstonden nieuwe actiecomités. De actie breidde zich nu internationaal veel sterker uit. Shell werd een besmette naam. Er werd door actievoerders onder andere een Alternatieve Tankgids ontwikkeld met een lijst van 'apartheidsvrije benzinestations'

De uit de hand lopende binnenlandse situatie, de toenemende kracht van het verzet, de groeiende internationale isolering en de onder de sancties zuchtende economie in Zuid-Afrika deed Botha besluiten af te treden als president. F.W. de Klerk volgde hem op. Hij maakte in het geheim voor het eerst de gang naar de onderhandelingstafel. Aan de andere kant van de tafel zat 's werelds bekendste politieke gevangene, Nelson Mandela. Mandela werd na 27 jaar gevangenschap vrijgelaten. Het einde van de apartheid naderde onontkoombaar.

2003

Demonstraties tegen oorlog in Irak

In 1990 viel Irak Koeweit binnen. Hierop volgde Operatie Desert Storm, met als doel de Irakezen uit Koeweit te verdrijven. De strijd werd gevoerd door een coalitie van landen onder aanvoering van de VS. In de daarop volgende wapenstilstand was de voorwaarde opgenomen dat Irak zich zou ontdoen van zijn massavernietigingswapens, onder toezicht van wapeninspecteurs van de VN. In 1998 beëindigde Irak de toestemming voor verdere inspecties. De Irakese tegenwerking en de afwezigheid van controle voedde de angst dat het regime van Saddam Hoessein nog steeds bezig was met de productie van massavernietigingswapens. Na de terroristische aanslagen op 11 september 2001 op de twin towers van het World Trade Center besloten de Amerikanen de tegenwerking van Saddam Hoessein niet langer te tolereren.

De Irakoorlog is een door de VS en de UK ingezette oorlog tegen Irak, waarbij ook andere landen troepen leverden, waaronder Nederland. Het doel was het ten val brengen van het regime van Saddam Hoessein dat de Irakese bevolking zou onderdrukken, het internationale terrorisme zou steunen en massavernietigingswapens zou hebben ontwikkeld en ingezet. Tot op heden zijn dergelijke wapens niet gevonden. Ook is de connectie met Al Qaida niet aangetoond.

In 2003 waren er meerdere demonstraties tegen de naderende oorlog in Irak.

Nadat de troepen het regime van Saddam Hoessein hadden verdreven, zijn ze in Irak gebleven om de wederopbouw van het land te reguleren. Het land is echter verwickeld geraakt in een burgeroorlog. Voorafgaand aan de Irakoorlog werden in een groot aantal steden grootschalige demonstraties gehouden tegen de oorlog in Irak. Zo ook in Nijmegen.

2004

Protest vanwege pardonregeling

In 2001 ging de nieuwe vreemdelingenwet in werking. Deze wet was ontworpen door Job Cohen en bracht een aantal veranderingen met zich mee. De asielprocedures werden verkort doordat bezwaarprocedures werden afgeschaft, uitgeprocedeerde vluchtelingen werden sneller afgesneden van alle voorzieningen, vluchtelingen die gegronde redenen hebben om te vrezen voor foltering of schending van de humanitaire rechten krijgen een tijdelijk verblijfsvergunning en na 3 jaar kunnen zij pas een permanente vergunning aanvragen, migranten die de Nederlandse nationaliteit willen, moeten hun oorspronkelijke nationaliteit opgeven etc. Daarnaast werd er gepleit om de duizenden mensen die door de noodmaatregelen getroffen waren een generaal pardon te verlenen.

Tijdens het kabinet balkenende II had Rita Verdonk de portefeuille vreemdelingenzaken Intergratie. Zij voerde een streng beleid dat er op toe zag dat de Vreemdelingenwet 2000 zoveel mogelijk nageleefd werd. Maar zij wilde niet een generaal pardon verstrekken aan de 26.000 asielzoekers die al voor de ingang van de wet hun asielverzoek hadden ingediend en die sindsdien in Nederland verbleven. Er werd een motie ingediend waarin Verdonk werd opgeroepen geen asielzoekers uit te zetten die langer dan 5 jaar in Nederland verbleven. De motie werd door een meerderheid in de kamer aangenomen, maar Verdonk weigerde hem uit te voeren.

Uiteindelijk werd Rita Verdonk van de portefeuille vreemdelingenzaken afgehaald nadat er een motie van afkeuring tegen haar was ingediend. Op 25 mei 2007 werd er bekend gemaakt dat het kabinet Balkenende IV akkoord is gegaan met een generaal pardon voor asielzoekers die voor 1 april 2001 asiel hebben aangevraagd. Gemeenten moeten in 2009 de noodopvang aan uitgeprocedeerde asielzoekers beëindigen. Asielzoekers die buiten de regeling vallen zullen spoedig worden uitgezet.

In de tijd dat Rita Verdonk het generaal pardon niet wilde verstrekken zijn er vele protesten geweest. In Nijmegen werd er een demonstratie vanuit de Grote Broek en het Nijmeegs Platform voor een breed pardon geïnitieerd.

2005

Verzet tegen uitzettingen op de basisschool de Muze.

De Muze is een openbare basisschool die gelegen is op hetzelfde terrein als het voormalig asielzoekers centrum van Nijmegen. Op de Muze zitten daarom vaker asielzoekerskinderen. Op de Muze zijn acties opgezet die opkomen voor de rechten, de kansen en het welzijn van de AZC-kinderen. Aanleiding was de uitzetting van het gezin Zamani, waarvan 3 kinderen al meerdere jaren leerlingen waren van de Muze. Zo'n 150 leerlingen van de Nijmeegse basisschool zijn met hun leerkrachten en hun ouders naar het stadhuis gegaan om de burgemeester te laten weten dat ze verdrietig en boos zijn vanwege de uitzetting. Ze droegen allemaal gebroken harten als uiting van protest en hebben een petitie aan loco-burgemeester Peter Lucassen overhandigd.

Hartje werd ook gebruikt tijdens bezoek van koningin Beatrix, op haar tocht door de stad kwam ze dit protestbord tegen in de Tweede Walstraat.

2006

Acties tegen inburgeringsplicht.

De inburgeringsplicht is een wetsvoorstel geschreven door Rita Verdonk. Het is een voorstel om de meeste 'vreemdelingen' tussen de 16 en de 65 jaar van buiten de EU te onderwerpen aan een inburgeringsexamen. Dit examen bestaat uit 2 onderdelen, namelijk het taalexamen en het examen kennis van de Nederlandse samenleving. Per 1 januari 2007 is inburgeren verplicht. Nieuwkomers krijgen 5 jaar de tijd om het inburgeringsexamen te halen.

De kosten van de cursus zijn €6.000. Dit moeten de nieuwkomers zelf betalen. Ze kunnen het bedrag bij de IB-groep tegen een commerciële rente lenen. Haal je de examens binnen 3 jaar dan wordt er maximaal €3.000 kwijtgescholden. Wanneer je het examen niet haalt of niet doet, word je beboet. Als vluchteling krijg je geen permanente verblijfsvergunning zolang je je examen niet hebt gehaald.

De IB-groep legt een landelijke databank aan met daarin alle 'niet-westerse allochtonen' waarmee gemeenten inburgeringplichtigen kunnen opsporen. Ook worden de vorderingen van alle inburgeraars in deze databank bijgehouden. Na de invoering van de inburgeringsplicht werd er in Nijmegen voor de deuren van de IB-groep met veel lawaai gedemonstreerd. De medewerkers van de IB-groep hebben enige tijd de deuren gesloten gehouden voor bezoekers..

2007

Manifestatie tegen de G8.

De G8 is een intergouvernamenteel forum van de 8 meest vooraanstaande industriële staten. De groep houdt jaarlijks een bijeenkomst waar vooral economische maar ook politieke zaken besproken worden. Aangesloten bij de G8 zijn: Het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, Italië, Japan, de Verenigde Staten, Canada, Rusland. De Europese Unie wordt sinds 1977 ook uitgenodigd en de nieuwe industriemachten China, India en Brazilië nemen op beperkte schaal ook deel aan het overleg.

De landen die vertegenwoordigd zijn, staan voor 50 % van de wereldhandel. Tevens hebben zij bijna de helft van de zetels in belangrijke internationale instellingen zoals de Wereldbank en het IMF. Op de bijeenkomsten van de G8 worden vaak geen openlijke besluiten genomen, maar er worden afspraken gemaakt die het liberaliseren van de markten en het privatiseren van publieke diensten bevorderen.

De G8 is geen formele internationale organisatie, toch is hun invloed groot. De afspraken hebben gevolgen op allerlei terreinen voor alle landen. Rondom de bijeenkomsten worden er dan ook vaak andersglobalistische demonstraties gehouden.

In Nijmegen werd er op 6 mei 2007 een manifestatie gehouden op het Koningsplein tegen de G8 naar aanleiding van de geplande G8 top te Heiligendamm van 6 tot 8 juni 2007.

Bronvermelding

Internet:

<http://www2.nijmegen.nl>
<http://www.wikimedia.org>
<http://www.vanhartepardon.nl>
<http://www.bataforum.nl>
<http://www.keerhettij.nl>
<http://www.gebladerte.nl>
<http://www.indymedia.nl>
<http://www.rtvghelderlandarchief.nl>
<http://www.nieuwsvanmaryam.nl>
<http://www.niza.nl>
<http://www.anp-photo.com>
<http://www.nationaalarchief.nl>
<http://www.geschiedenis.vpro.nl>
<http://www.keerhettij.nl>
<http://www.vredessite.nl>
<http://www.sp.nl>
<http://www.nieuwsbank.nl>
<http://www.ravagedigitaal.org>
<http://www.roodpetje.nl>
<http://www.dissent.nl>
<http://www.noviomagus.nl>
<http://www.grotebroek.nl>
<http://www.aksi.nu>
<http://www.afanederland.org>
<http://www.ru.nl/akku>

Boeken:

'Dossier Zeigelhoff' - De Gelderlander Pers
'De vroege jaren van de Nijmeegse vakbeweging' - SUN / FNV Nijmegen
'Vrouwen van Nijmegen - Twintig jaar in beweging', - De Feeks
'Communisten aan de waal, 1918 – 1991' - CPN Nijmegen
'Zorgelijke tijden – De Nijmeegse vakbeweging tussen 1919 en 1942' – Marijn Olafs
'Focus op Nijmegen' – Rob Hoogveld en Jan van Teeffelen

Kranten:

De Gelderlander
Het Nijmeegs Dagblad

www.osterholtuintuis.nl
